

LATVIJAS BANKA

Latvijas Bankas preses dienesta
INFORMĀCIJA PRESEI

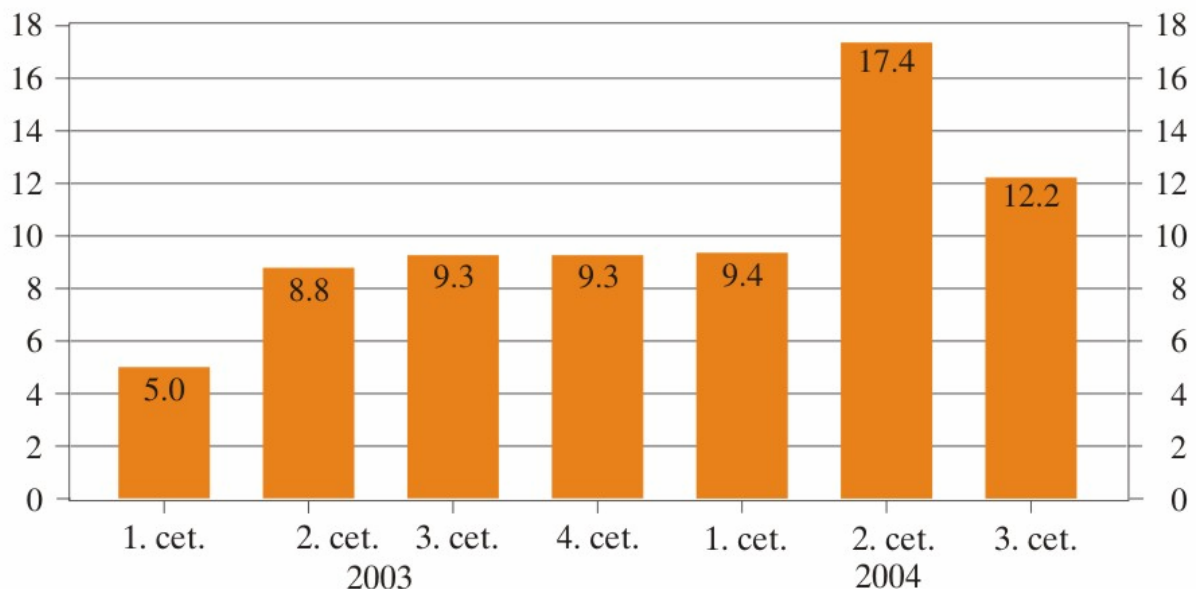
Rīgā 2004. gada 30. decembrī

Latvijas maksājumu bilance 2004. gada 3. ceturksnī

Latvijas maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo **2004. gada 3. ceturksnī** sasniedza 232.7 milj. latu jeb 12.2% no iekšzemes kopprodukta (IKP; 2003. gada atbilstošajā periodā – 9.3%). Eksportam augot daudz straujāk nekā importam, preču negatīvā saldo attiecība pret IKP samazinājās (no 20.1% līdz 18.6% no IKP). Tekošā konta negatīvā saldo kāpumu 3. ceturksnī noteica pakalpojumu un kārtējo pārvedumu pozitīvā saldo attiecības pret IKP samazināšanās un ienākumu negatīvā saldo būtisks pieaugums.

TEKOŠĀ KONTA DEFICĪTS

(% no IKP)

2004. gada 3. ceturksņa maksājumu bilances vērtējums

2004. gada 3. ceturksnī turpinājās iepriekšējos ceturksņos novērotā tendence, proti, gan preču eksporta, gan importa pieaugums attiecībā pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu sasniedza aptuveni 30%, kas vērtējams kā ļoti augsts rādītājs. Tomēr jāatzīmē, ka lielā mērā šādu pieauguma tempu ir noteikušas ievērojamās eksporta un importa cenu izmaiņas, ko ietekmēja gan atsevišķu produktu cenu kāpums pasaules tirgos, gan eiro kursa nostiprināšanās pret latu. Izslēdzot šo cenu izmaiņu ietekmi, gan eksporta, gan importa pieaugums reālajā izteiksmē ir 13-14%. Tomēr arī šāds kāpums ir samērā augsts. Tas liecina, ka, no vienas puses, Latvijas ražotāji saglabā konkurētspēju galvenajos noieta tirgos, bet no otras puses, arvien pastāv stiprs iekšzemes pieprasījums.

Spēcīgs iekšzemes pieprasījums, pastiprināta preču uzkrājumu veidošana gada pirmajā pusē un vairāku investīciju projektu ietvaros veiktais kapitālpreču imports ir iemesli, kuru iespaidā pirmajos trijos šī gada ceturksņos – gan katrā atsevišķi, gan visos kopā – Latvijas maksājumu bilances tekošā konta deficīts ir sasniedzis līdz šim augstāko līmeni. Pozitīvi ir vērtējams Latvijā veikto tiešo investīciju pieaugums, kas šī gada pirmajos trīs ceturksņos ir gandrīz dubultojies, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Tomēr arī tekošā konta deficīta apjoms iepriekš minēto iemeslu dēļ ir pieaudzis

gandrīz divas reizes, līdz ar to tekošā konta deficīta segums ar ārvalstu tiešo investīciju saldo ir palicis nemainīgs – ap 30%.

Nākamgad vairāku minēto faktoru ietekme uz tekošā konta deficīta apmēru, visticamāk, mazināsies vai pat izzudīs. Nav sagaidāma šopavasara vērotā ilglietošanas preču krājumu veidošana, arī tāds kapitālpreču imports kā šogad. Taču sagaidāma virkne citu investīciju projektu, kas saistīti ar ES strukturālo fondu apguvi. Turklāt arī iekšzemes pieprasījums saglabāsies pietiekami spēcīgs. Šo iemeslu dēļ nākamajā gadā būtiskas tekošā konta deficīta izmaiņas nav gaidāmas. Šajos apstākļos, lai mazinātu ar makroekonomisko stabilitāti saistītos riskus un novērstu maksājumu bilances tekošā konta deficīta turpmāku palielināšanos, valsts fiskālajai politikai ir jābūt virzītai uz sabalansēta budžeta veidošanu. Tas nozīmē nepieciešamību nākamā gada fiskālā deficīta mērķa līmeni noteikt vēl zemāku par pašlaik iepļānoto.

Skaidrojumi maksājumu bilancei 2004. gada 3. ceturksnī un gada pirmajos deviņos mēnešos

Latvijas ārējā tirdzniecība 3. ceturksnī turpināja dinamiski attīstīties. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu preču eksports pieauga par 28.8%, bet imports – par 20.8%, saglabājoties un pat palielinoties gan ārējam, gan iekšējam pieprasījumam. Paaugstinājās pasaules ekonomiskā aktivitāte, pieauga eksporta pasūtījumu apjoms, un turpinājās strauja Latvijas tautsaimniecības izaugsme.

Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu visvairāk pieauga minerālo produktu, metālu un to izstrādājumu, lauksaimniecības un pārtikas preču, mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu un koksnes un tās izstrādājumu eksports. Eksporta pieaugumu noteica gan cenu kāpums, gan fiziskā apjoma palielināšanās.

Latvijas nozīmīgākās partnervalstis preču eksportā bija Lielbritānija (13.9% no eksporta kopapjoma), Vācija (11.4%), Zviedrija (10.5%), Lietuva (9.3%), Igaunija (7.7%) un Krievija (7.0%).

Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu preču ieveduma pieaugumā dominēja minerālie produkti, mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas, metāli un to izstrādājumi un lauksaimniecības un pārtikas preces. Importa pieaugumu galvenokārt noteica fiziskā apjoma kāpums, lai gan palielinājās arī cenas.

Nozīmīgākās partnervalstis preču importā 3. ceturksnī bija Lietuva (14.9% no importa kopapjoma), Vācija (13.6%), Zviedrija (8.0%), Igaunija (7.4%) un Krievija (7.4%).

Pakalpojumu pozitīvais saldo 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu nedaudz saruka. Saldo samazinājumu noteica saņemto pārvadājumu pakalpojumu (īpaši kravu), kā arī citu saņemto pakalpojumu apjoma palielinājums. Braucienu pakalpojumu negatīvais saldo turpināja samazināties, palielinoties nerezidentiem sniegto pakalpojumu apjomam.

Ienākumu negatīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 37.8 milj. latu, ievērojami palielinoties nerezidentu gūto tiešo investīciju ienākumu apjomam Latvijā.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo bija 231.5 milj. latu. Finanšu resursi iepļūda ārvalstu tiešo investīciju un citu ieguldījumu veidā.

Pieaugot Latvijā veikto ārvalstu tiešo investīciju apjomam, tiešo investīciju pozitīvais saldo bija 68.8 milj. latu. Nozīmīgākā ieguldījumu daļa (rūpniecībā, būvniecībā, tirdzniecībā, finanšu starpniecībā) Latvijā tika veikta reinvestētās peļņas veidā.

Portfeļieguldījumu saldo 3. ceturksnī bija negatīvs (112.5 milj. latu).

Citu ieguldījumu pozitīvais saldo bija 313.0 milj. latu. Rezidentu citu ieguldījumu apjoms ārvalstīs pieauga, galvenokārt bankām palielinot pieprasījuma noguldījumu apjomu ārvalstu kredītiestādēs un palielinot ārvalstu kredītiestādēm izsniegto īstermiņa aizdevumu apjomu. Saistības pret nerezidentiem pieauga, galvenokārt bankām piesaistot nerezidentu aizņēmumus (termiņnoguldījumus) un pieprasījuma noguldījumus.

Rezerves aktīvi 3. ceturksnī palielinājās par 77.9 milj. latu, un kāpumu galvenokārt noteica Latvijas Bankas veiktās valūtas intervences.

2004. gada pirmajos deviņos mēnešos maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo bija 13.1% no IKP (iepriekšējā gada atbilstošajā periodā – 7.8%). Preču negatīvā saldo attiecība pret IKP palielinājās, jo imports auga straujāk nekā eksports. Pakalpojumu pozitīvais saldo kritās, straujāk palielinoties saņemto pakalpojumu (galvenokārt pārvadājumu pakalpojumu) apjomam. Ienākumu negatīvais saldo ievērojami pieauga, bet kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo būtiski nemainījās.

Lai gan preču eksports 3. ceturksnī strauji palielinājās, 2004. gada pirmajos deviņos mēnešos importa kāpums tomēr bija lielāks. Visvairāk pieauga koksnes un tās izstrādājumu, metālu un to izstrādājumu, minerālo produktu un mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu eksports. Savukārt importa kāpumu noteica mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu, minerālo produktu, transportlīdzekļu un metālu un to izstrādājumu izveduma pieaugums.

Pakalpojumu pozitīvais saldo 2004. gada pirmajos deviņos mēnešos salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, samazinoties pārvadājumu pakalpojumu pozitīvajam saldo un braucienu pakalpojumu negatīvajam saldo, kā arī palielinoties citu pakalpojumu pozitīvajam saldo, saruka par 24.6 milj. latu.

Ienākumu negatīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga (par 102.2 milj. latu), galvenokārt ievērojami palielinoties nerezidentu Latvijā gūto tiešo investīciju ienākumu apjomam.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo 2004. gada pirmajos deviņos mēnešos sasniedza 652.0 milj. latu. Finanšu resursi ieplūda galvenokārt ārvalstu tiešo investīciju un citu ieguldījumu veidā.

Tiešo investīciju pozitīvais saldo bija 210.6 milj. latu. Lielākā Latvijā veikto ārvalstu tiešo investīciju daļa bija reinvestētās peļņas veidā.

Nedaudz pieaugot portfeļieguldījumu aktīviem ārvalstīs un Latvijas valdībai dzēšot 1999. gadā emitētās euroobligācijas, portfeļieguldījumu saldo 2004. gada pirmajos deviņos mēnešos bija pozitīvs (49.4 milj. latu).

Citu ieguldījumu pozitīvais saldo bija 471.3 milj. latu. Saistības pret nerezidentiem pieauga vairāk nekā rezidentu citu ieguldījumu apjoms ārvalstīs.

Rezerves aktīvi 2004. gada pirmajos deviņos mēnešos palielinājās par 134.1 milj. latu.

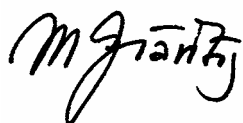
LATVIJAS MAKSĀJUMU BILANCE

(tūkstošos latu)

	2003				2004		
	I	II	III	IV	I	II	III
TEKOŠAIS KONTS	-70,518	-136,694	-149,144	-164,286	-151,137	-308,535	-232,704
Preces	-224,993	-268,411	-322,982	-324,614	-296,795	-402,149	-354,199
Kredīts (eksports)	403,861	465,480	452,129	486,946	481,544	558,346	582,236
Debets (imports)	-628,854	-733,891	-775,111	-811,560	-778,339	-960,495	-936,435
Pakalpojumi	93,901	86,244	85,774	64,241	78,825	85,156	77,308
Kredīts (eksports)	201,968	219,626	235,323	207,845	201,263	241,745	262,977
Debets (imports)	-108,068	-133,382	-149,549	-143,604	-122,438	-156,589	-185,669
Ienākumi	4,569	-22,583	-9,138	14,736	-9,936	-72,538	-46,925
Kredīts	49,775	50,484	55,160	55,063	54,352	57,408	68,726
Debets	-45,206	-73,067	-64,298	-40,327	-64,288	-129,945	-115,650
Kārtējie pārvedumi	56,006	68,056	97,203	81,350	76,769	80,996	91,111
Kredīts	98,187	119,548	147,893	160,274	143,032	148,652	154,001
Debets	-42,181	-51,492	-50,690	-78,924	-66,263	-67,656	-62,890
KAPITĀLA KONTS	7,355	11,500	11,318	13,151	13,906	12,596	38,028
Kredīts	7,932	12,118	11,832	13,518	14,344	13,841	38,857
Debets	-577	-617	-514	-367	-439	-1,245	-830
FINANŠU KONTS	58,522	98,912	137,870	168,520	169,128	224,872	193,430
Tiešās investīcijas	60,063	51,103	6,353	33,861	61,463	80,364	68,757
Ārvalstīs	-4,343	-1,974	-9,564	-4,758	-16,668	-20,936	-9,636
Latvijā ¹	64,407	53,077	15,917	38,619	78,130	101,300	78,393
Portfeļieguldījumi	-33,561	-24,781	-89,671	21,413	49,506	112,364	-112,454
Aktīvi (ieguldījumi ārvalstu vērtspapīros)	-41,799	-33,175	-100,625	9,460	35,631	-18,119	-105,574
Līdzdalību apstiprinošie	375	-678	1,796	2,043	-1,223	-49	-1,848

vērtspapīri							
Parāda vērtspapīri	-42,174	-32,497	-102,421	7,416	36,854	-18,069	-103,726
Obligācijas un parādzīmes	-41,646	-26,266	-105,924	5,780	36,397	18,354	-105,768
Naudas tirgus instrumenti	-527	-6,231	3,503	1,636	457	-36,424	2,042
Pasīvi (ārvalstu ieguldījumi Latvijas vērtspapīros)	8,238	8,394	10,954	11,953	13,875	130,483	-6,880
Līdzdalību apstiprinošie vērtspapīri	1,266	6,150	1,436	13,038	14,443	-1,851	433
Parāda vērtspapīri	6,972	2,244	9,518	-1,085	-567	132,334	-7,313
Obligācijas un parādzīmes	6,962	2,340	9,518	-1,032	-960	132,727	-7,313
Naudas tirgus instrumenti	10	-95	0	-53	392	-392	0
Atvasinātie finanšu instrumenti	-5,090	4,429	1,236	2,945	-7,802	-3,979	2,005
Aktīvi	-1,946	-2,153	1,545	-74	-521	-1,267	1,465
Monētārās iestādes	-1,908	135	-138	577	-561	-1,993	565
Valdība	0	0	0	0	0	0	0
Bankas	-463	-2,348	1,685	-653	39	733	1,085
Citi sektori	425	61	-1	1	0	-7	-185
Pasīvi	-3,144	6,581	-309	3,019	-7,281	-2,712	540
Monētārās iestādes	-2,973	4,227	305	926	-5,335	-1,102	1,515
Valdība	0	0	0	0	0	0	0
Bankas	-157	2,354	-614	2,093	-1,946	-1,714	-978
Citi sektori	-14	0	0	0	0	105	3
Citi ieguldījumi	-52,188	141,461	287,360	97,344	46,795	111,449	313,046
Aktīvi (Latvijas aizdevumi ārvalstīm u.tml.)	-27,953	-95,510	-114,519	-149,017	-225,630	-96,686	-395,795
Monētārās iestādes	61	88	-17	147	-60	-808	59
Valdība	-724	-155	147	817	174	-4	199
Bankas	-2,777	-83,987	-118,971	-151,926	-195,256	-98,369	-376,383
Citi sektori	-24,514	-11,456	4,322	1,945	-30,488	2,495	-19,670
Pasīvi (ārvalstu aizdevumi Latvijai u.tml.)	-24,235	236,971	401,878	246,361	272,425	208,134	708,841
Monētārās iestādes	-1,663	-1,341	-1,231	-1,614	-1,687	8,505	-3,028
Valdība	-10,348	-2,356	294	-23,897	41	-2,872	738
Bankas	-5,408	209,696	377,734	256,905	264,327	118,249	653,506
Citi sektori	-6,816	30,973	25,081	14,967	9,745	84,252	57,625
REZERVES AKTĪVI	89,298	-73,300	-67,408	12,958	19,166	-75,326	-77,925
NOVIRZE	4,641	26,281	-44	-17,385	-31,896	71,066	1,247

¹ Sākot ar 2004. gadu, Latvijā veikto tiešo investīciju pašu kapitāla dati tiek atspoguļoti pēc iespējas tuvāk tirgus cenām. Novērtējot biržā kotēto uzņēmumu vērtību, tiek izmantoti Rīgas Fondu biržas dati, bet biržā nekotēto uzņēmumu vērtību iegūst, izmantojot Eiropas Centrālās bankas rekomendēto pašu kapitāla metodi (pašu kapitāls bilances vērtībā).

Mārtiņš Grāvītis
Latvijas Bankas preses sekretārs

Tālrunis 7022 349; fakss 7022 429; Martins.Gravitis@bank.lv; www.bank.lv